

Upravljanje otpadom

U 2019. godini, Ministarstvo zaštite životne sredine oduzelo je dozvole za upravljanje otpadom jednom od najvećih operatera za upravljanje opasnim otpadom.⁸⁹ Nemogućnost da proizvođač opasnog otpada preda otpad adekvatnom operateru prouzrokovala je nagomilavanje opasnog otpada u privremenim skladištima, što predstavlja dodatnu opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi. Proizvođači opasnog otpada svojim Planom upravljanja otpadom isplanirali su privremeno skladište koje ima kapacitet za količinu otpada koji se generiše najviše u periodu od jedne godine. Na osnovu novog Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom⁹⁰, menja se član 36. stav 4. pa se dozvoljava da otpad ostane u privremenom skladištu 24 meseca umesto 12 meseci, a što će za posledicu imati velike količine opasnog otpada na jednom mestu.

Tokom 2016. godine, u okviru Nacionalnog registra izvora zagađivanja napravljen je i Registar oduzetih dozvola za upravljanje otpadom. Do 25. avgusta 2019. godine evidentirano je ukupno 89 oduzetih dozvola.

Godišnji izveštaj o otpadu za prethodnu godinu dostavlja se Agenciji za zaštitu životne sredine do 31. marta tekuće godine. Zato se u izveštaju nalaze podaci za 2018. godinu i deo podataka za 2019. godinu.

Registar izdatih dozvola za upravljanje otpadom krajem jula 2019. godine sadrži 2.064 važeće dozvole. Broj dozvola je smanjen u odnosu na isti period 2016. i 2017. godine. Razlog za smanjenje je taj da je određeni broj dozvola za sakupljanje i transport koje važe pet godina istekao, a preduzeća ih nisu obnovila, dok su određene dozvole oduzete operaterima.

Ukupna količina stvorenog otpada tokom 2018. godine je oko 11,6 miliona tona. Količine su neznatno povećane u odnosu na 2017. godinu kada su bile povećane

89 <http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=20174&id=20055&akcija>ShowExternal>

90 <https://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/061119/061119-vest13.html>

u odnosu na prethodne godine, usled povećanja broja postrojenja koja dostavljaju izveštaje, kao i povećane količine otpada nastalog u termoenergetskim objektima i kompanijama čija je delatnost proizvodnja sirovog gvožđa, čelika i ferolegura.⁹¹

Od marta 2017. godine, kada je usvojen Pravilnik, pa do kraja 2017. godine je prijavljeno 35.800 kretanja opasnog otpada na teritoriji Republike Srbije. Tokom 2018. godine prijavljeno je 60.879 kretanja opasnog otpada. Tokom 2019. godine do 23.08.2019. godine prijavljeno je 40.280 kretanja opasnog otpada. Svakog dana se prijavi između 200 i 250 novih kretanja opasnog otpada.⁹²

Udeo opasnog otpada u periodu 2011-2018. godina kretao se od 0,6% do 1,3% u odnosu na ukupni proizvedeni otpad. U 2018. godini udeo opasnog otpada u ukupnoj količini otpada je iznosio 0,8%. Preduzeća koja vrše tretman opasnog otpada prijavila su da je na tretman ukupno preuzeto 113.688 tona opasnog otpada.⁹³

Najveći proizvođači otpada su termoenergetski objekti, koji u toku rada proizvode leteći pepeo od uglja, koji je tokom 2018. godine generisan u količini od 7,45 miliona tona, kao i slični otpadi od prerade šljake, muljevi i filter pogače. Nakon toga, po količini slede solidifikovani otpad iz postrojenja za obradu otpada, otpadni metali koji sadrže gvožđe i otpad koji nastaje obradom metala i mešani otpad od građenja i rušenja.⁹⁴

Na osnovu podataka koje je dostavio do avgusta 2019. godine 331 operater koji ima dozvolu za ponovno iskorišćavanje otpada, u toku 2018. godine je podvrgnuto tretmanu 2,03 miliona tona otpada. Od ukupne količine prerađenog otpada najviše su zastupljeni otpadni metali pa otpadi iz termičkih procesa odnosno otpad od prerađene i neprerađene šljake iz industrije gvožđa i čelika, a zatim sledi papirna i kartonska ambalaža.⁹⁵

91 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Upravljanje otpadom u Republici Srbiji od 2011. do 2018. godine, dostupno na: http://www.sepa.gov.rs/download/Otpad_2011_2018.pdf

92 Ibid.

93 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Upravljanje otpadom u Republici Srbiji od 2011. do 2018. godine, dostupno na: http://www.sepa.gov.rs/download/Otpad_2011_2018.pdf

94 Ibid.

95 Ibid.

Sanitarne deponije predstavljaju sanitarno-tehnički uređen prostor za odlaganje neopasnog otpada u kontrolisanim uslovima. Na osnovu Nacionalne strategije iz 2009. godine predviđeno je zatvaranje i rekultivacija postojećih smetlišta i izgradnja 29 regionalnih sanitarnih deponija. Do kraja 2019. godine izgrađeno je 11 sanitarnih deponija.

Trenutno su u izgradnji dve sanitarne deponije:

1. Regionalna sanitarna deponija Nova Varoš i
2. Regionalna sanitarna deponija Inđija.

Svaka lokalna samouprava imala je obavezu izrade lokalnog plana upravljanja otpadom, kao i svaki region obavezu izrade regionalnog plana upravljanja otpadom. Prema postojećim podacima šest opština se još nije priključilo nijednom regionu za upravljanje otpadom.⁹⁶

Iako imaju obavezu odlaganja otpada na sanitarne deponije, jedinice lokalne samouprave to ne čine. Najverovatnije se komunalni otpad i dalje odlaže na opštinskim nesanitarnim deponijama, jer se odlaganje na sanitarnim deponijama plaća.

Nesanitarnе deponije i smetlišta su veliki zagađivači, ali i velika opasnost, jer su česti požari, a moguće je i širenje zaraza. Tokom 2019. godine gorele su mnoge nesanitarnе deponije i smetlišta.

Kapaciteti u smetlištima na teritoriji opština u Republici Srbiji su većinom popunjeni, a značajan broj takvih deponija ne poseduje ni minimum tehničkih standarda:

- Ne postoji kontrolisano odvođenje deponijskog gasa koji nastaje razgradnjom otpada u deponiji i koji je jedan od glavnih krivaca što dolazi do požara ili eksplozija na deponiji;

96 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Upravljanje otpadom u Republici Srbiji od 2011. do 2018. godine, dostupno na: http://www.sepa.gov.rs/download/Otpad_2011_2018.pdf

- Procedne vode s deponija se ne sakupljaju niti prečišćavaju, što ugrožava podzemne i površinske vode i zemljište zbog visokog sadržaja organskih materija i teških metala;
- Ne postoji urađena studija o proceni uticaja na životnu sredinu.

Deponije – smetlišta s najvećim rizikom po životnu sredinu i zdravlje ljudi su one koje se nalaze na udaljenostima manjim od 100 m od naselja ili na udaljenostima manjim od 50 m od obale reke, potoka, jezera ili akumulacije. Nakon sanacije, većina dosadašnjih odlagališta može biti pretvorena u transfer stanice i centre za sakupljanje reciklabilnog otpada, a preostala će se zatvoriti izgradnjom regionalnih deponija.⁹⁷

Na osnovu dostavljenih podataka iz 94 lokalne samouprave na teritoriji Republike Srbije ima registrovanih 1.711 starih i divljih deponija. Kompletno popunjene upitnike je poslalo 90 opština, dok 48 opština nije poslalo nikakve podatke.

Dozvolu za upravljanje ambalažnim otpadom ima sedam operatera: SEKOPAK, EKOSTAR PAK, DELTA-PAK, CENEKS, TEHNO EKO PAK, EKOPAK SISTEM i UNI EKO PAK. Operater *Uni eko pak* dozvolu za upravljanje ambalažnim otpadom dobio je u avgustu 2018. godine, pa samim tim nije učestvovao u izveštavanju za izveštajnu 2018. godinu.⁹⁸

Na osnovu Plana smanjenja ambalažnog otpada iz Uredbe o utvrđivanju Plana smanjenja ambalažnog otpada za period od 2015. do 2019. godine⁹⁹ i Uredbe o utvrđivanju Plana smanjenja ambalažnog otpada za period od 2015. do 2019. godine¹⁰⁰, može se zaključiti da su svi operateri sistema upravljanja ambalažnim otpadom ispunili opšte nacionalne ciljeve za 2018. godinu.¹⁰¹

97 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Upravljanje otpadom u Republici Srbiji od 2011. do 2018. godine, dostupno na: http://www.sepa.gov.rs/download/Otpad_2011_2018.pdf

98 Ibid.

99 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 88/09.

100 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 144/2014.

101 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Izveštaj o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom u 2018. godini, dostupno na: <http://www.sepa.gov.rs/download/A18.pdf>

Prema podacima koji su dostavljeni Agenciji za zaštitu životne sredine do 24. aprila 2019. godine, ukupna količina ambalaže stavljene na tržište Republike Srbije iznosi 358.955 t.¹⁰²

Članom 5. Zakona o upravljanju otpadom¹⁰³ definisani su posebni tokovi otpada koji predstavljaju kretanja otpada (istrošenih baterija i akumulatora, otpadnog ulja, otpadnih guma, otpada od električnih i elektronskih proizvoda, otpadnih vozila i drugog otpada) od mesta nastajanja, preko sakupljanja, transporta i tretmana, do odlaganja na deponiju. Istim Zakonom, u poglavlju 7. Upravljanje posebnim tokovima otpada, u članovima od 47. do 58. propisan je način upravljanja pojedinim posebnim tokovima otpada, kao i obaveza izveštavanja, vlasnika ovih vrsta otpada i dostavljanja odgovarajućih podataka Agenciji za zaštitu životne sredine. Članom 75. regulisan je postupak izveštavanja.¹⁰⁴

Do propisanog roka za izveštajnu 2018. godinu prijavljeno je 5.743 preduzeća. Na dan preseka podataka (15. 5. 2019), broj preduzeća koja su izvestila – podnela godišnji izveštaj, popeo se na 6.734 preduzeća. Izveštaji još uvek pristižu, pa se samim tim i broj preduzeća i količina proizvoda povećava svakoga dana (27. 5. 2019 – 7.000 preduzeća).¹⁰⁵

Ministarstvo zaštite životne sredine stavilo je 20. februara 2020. godine na javnu raspravu Nacrt izmena Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu kojim se uvodi depozitni sistem za ambalažu od napitaka od 1. 7. 2021. godine.

102 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Izveštaj o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom u 2018. godini, dostupno na: <http://www.sepa.gov.rs/download/A18.pdf>

103 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 36/2009, 88/2010, 14/2016 i 95/2018 – dr. zakon

104 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Proizvodi koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada u Republici Srbiji za 2018. godinu, dostupno na: <http://www.sepa.gov.rs/download/PTO18.pdf>

105 Ibid.

Strateški i zakonodavni okvir

Vlada Republike Srbije usvojila je Uredbu o kriterijumima za određivanje aktivnosti koje utiču na životnu sredinu prema stepenu negativnog uticaja na životnu sredinu koji nastaje obavljanjem aktivnosti, iznosima naknada, uslovima za njeno umanjeње, kao i kriterijumima koji su od značaja za uticaj fizičkih lica na životnu sredinu.¹⁰⁶

Ovom uredbom utvrđeni su novi kriterijumi za određivanje aktivnosti koje negativno utiču na životnu sredinu.

U skladu s tim, prema stepenu negativnog uticaja na životnu sredinu, aktivnosti pravnih lica i preduzetnika dele se prema delatnosti, i to na one koje imaju:

- veliki uticaj na životnu sredinu;
- srednji uticaj na životnu sredinu i
- mali uticaj na životnu sredinu.

Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom¹⁰⁷, u toku 2019. godine, doneto je osam Pravilnika:

- 1.** Pravilnik o listi mera prevencije stvaranja otpada („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 7 od 6. februara 2019);
- 2.** Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 48 od 5. jula 2019);
- 3.** Pravilnik o načinu i postupku upravljanja farmaceutskim otpadom („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 49 od 8. jula 2019);

¹⁰⁶ „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 86/2019 i 89/2019

¹⁰⁷ „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 36/09, 88/10, 14/16 i 95/18 – dr. zakon

4. Pravilnik o kriterijumima za određivanja nusproizvoda i obrascu izveštaja o nusproizvodima, načinu i rokovima („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 76 od 25. oktobra 2019);
5. Pravilnik o sadržini zahteva za upis u Registar nusproizvoda i Registar otpada koji je prestao da bude otpad („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 76 od 25. oktobra 2019);
6. Pravilnik o tehničkim zahtevima i drugim posebnim kriterijumima za pojedine vrste otpada koji prestaju da budu otpad („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 78 od 1. novembra 2019);
7. Pravilnik o sadržini i izgledu dozvole za upravljanje otpadom („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 93 od 26. decembra 2019);
8. Pravilnik o vrstama otpada koje se mogu tretirati u mobilnim postrojenjima i vrstama mobilnih postrojenja za koje se izdaje dozvola za tretman otpada („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 93 od 26. decembra 2019).

Sprovođenje propisa

Članom 85. Zakona o zaštiti životne sredine¹⁰⁸ definisana je naknada koju zagađivač plaća za zagađivanje životne sredine. Obveznik plaćanja naknade je svako lice koje uzrokuje zagađivanje životne sredine emisijama, odnosno otpadom ili proizvodi, koristi ili stavlja u promet sirovine, poluproizvode ili proizvode.¹⁰⁹

Uredbom o izmenama i dopunama Uredbe o vrstama zagađivanja, kriterijumima za obračun naknade za zagađivanje životne sredine i obveznicima, visini i načinu obračunavanja i plaćanja naknade¹¹⁰ utvrđuju se visina naknade za plastične kese, obrazac dnevne evidencije o količini i vrsti proizvedenih, uvezenih i izvezenih plastičnih kesa kao i godišnji izveštaj, način i rokovi dostavljanja godišnjeg izveštaja, obveznici plaćanja naknade, kriterijumi za obračun, visinu i način obračunavanja i plaćanja naknade.¹¹¹

Podaci koje obaveznici izveštaja dostavljaju u informacioni sistem Agencije za zaštitu životne sredine, najkasnije do 31. marta za prethodnu godinu, odnose se na dve vrste kesa koje su plasirane na tržište Republike Srbije:

- plastične kese sa aditivima;
- plastične kese bez aditiva.

108 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 135 od 21. decembra 2004; br. 36 od 15. maja 2009; br. 36 od 15. maja 2009 – dr. zakon, br. 72 od 3. septembra 2009 – dr. zakon; br. 43 od 14. juna 2011 – US; br. 14 od 22. februara 2016; br. 76 od 12. oktobra 2018; br. 95 od 8. decembra 2018 – dr. zakon

109 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Plastične kese u Republici Srbiji u 2018. godini, dostupno na: <http://www.sepa.gov.rs/download/PK18.pdf>

110 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 113 od 20. decembra 2005; br. 6 od 19. januara 2007; br. 8 od 24. februara 2010; br. 102 od 30. decembra 2010; br. 15 od 2. marta 2012; br. 91 od 21. septembra 2012.

111 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Plastične kese u Republici Srbiji u 2018. godini, dostupno na: <http://www.sepa.gov.rs/download/PK18.pdf>

Plastične kese sa aditivima

Plastične kese sa aditivima su ambalaža izrađena od plastičnog materijala (ambalažnog materijala) kojima je u toku proizvodnje dodat aditiv za oksidacionu razgradnju i biorazgradnju. Na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu radi Laboratorija za ambalažu i pakovanje koja dokazuje biorazgradivost kesa i utvrđuje se prisustvo aditiva za razgradnju. Laboratorija je dobila Rešenje o imenovanju tela za ocenjivanje usaglašenosti za plastične kese sa kriterijumima za oksidacionu razgradnju i biorazgradnju, s datumom 13. 3. 2014. godine.¹¹² Izveštaje o plastičnim kesama sa aditivima do 15. maja 2019. godine kroz informacioni sistem Nacionalnog registra izvora zagađivanja unelo je 63 obaveznika izveštavanja. Ukupna količina plasirana na tržište Republike Srbije je 3.912,96 t.

Plastične kese bez aditiva

Plastične kese bez aditiva su ambalaža izrađena od plastičnog materijala kome u toku proizvodnje nije dodat aditiv za oksidacionu razgradnju i biorazgradnju. Izveštaje o plastičnim kesama bez aditiva do 15. maja 2019. godine kroz informacioni sistem Nacionalnog registra izvora zagađivanja unelo je 39 obaveznika izveštavanja. Ukupna količina plasirana na tržište Republike Srbije je 309,55 t.

Glavni izazovi upravljanja otpadom u Republici Srbiji, koji su prepoznati u Nacionalnoj strategiji upravljanja otpadom iz 2003. godine¹¹³, još uvek se odnose na obezbeđivanje dobre pokrivenosti i kapaciteta za pružanje osnovnih usluga, kao što su sakupljanje, transport i sanitarno odlaganje otpada.

Procenom iz 2009. godine, samo 60% stanovništva Srbije koristi usluge organizovanog sakupljanja otpada, a ruralne oblasti su slabo pokriven tom uslugom. Prema popisu iz 2009. godine, od svih tada registrovanih deponija samo šest su bile sanitarne (Kikinda, Lapovo, Leskovac, Vranje,

112 Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2019): Plastične kese u Republici Srbiji u 2018. godini – <http://www.sepa.gov.rs/download/PK18.pdf>

113 http://zelenibiznis.unecopn.org/medjunarodni_propisi/Strategija_upravljanja_otpadom_2003.pdf

Jagodina i Pančevo). To znači da je samo 13% stanovništva koristilo sanitarne deponije.¹¹⁴

Nacionalna strategija upravljanja otpadom iz 2010. godine¹¹⁵ uključila je u kratkoročne i dugoročne ciljeve za upravljanje otpadom i 2020. godinu kao ciljni datum za pružanje adekvatnih usluga upravljanja otpadom gde bi trebalo da 90% stanovništva odlaže otpad na sanitarne deponije.

Do kraja 2019. godine je izgrađeno 11 sanitarnih deponija, iako je planirano 29 sanitarnih deponija sa centrima za separaciju reciklabilnog otpada i transfer stanicama na osnovu Strategije iz 2003. godine. To znači da početkom 2020. godine, umesto planiranih 90% stanovništa, samo 38% stanovništva odlaže otpad na sanitarne deponije. Ciljevi iz prethodne Strategije nisu ispunjeni.

Većina lokalnih samouprava ni krajem 2019. godine nije postigla dogovore niti potpisala sporazume, odnosno ugovore oko formiranja regiona za upravljanje otpadom, kao što je predviđeno Nacionalnom strategijom upravljanja otpadom iz 2003. godine.

Izašao je Nacrt nove Strategije za upravljanje otpadom, koji obuhvata period od 2020. do 2025. godine. Nova Strategija sadrži Nacionalni plan upravljanja otpadom i to je glavna novina u odnosu na Strategiju upravljanja otpadom koju je Vlada Republike Srbije usvojila 2010. godine.

Strategija stavlja poseban akcenat na unapređenje sistema upravljanja komunalnim otpadom i uključivanje industrije u cirkularnu ekonomiju.

Na osnovu Zakona o inspeksijskom nadzoru¹¹⁶, kontrolne inspeksijske liste primenjuju se u redovnom inspekcijom nadzoru. Za oblast upravljanje otpadom na sajtu Ministarstva zaštite životne sredine nalazi se sedam kontrolnih lista.¹¹⁷ Kontrolne liste se ažuriraju svakih šest meseci. Zainteresovane strane

114 <http://www.misp-serbia.rs/wp-content/uploads/2010/05/EAS-Strategija-SRP-FINAL.pdf>

115 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 29 od 2. maja 2010.

116 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 36/2015, 44/2018 – dr. zakon i 95/2018

117 <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/spisak-kontrolnih-listi-u-sektoru-inspekcije-za-zastitu-zivotne-sredine/oblast-kontrola-upravljanja-otpadom/>

moгу predložiti izmene i dopune kontrolnih lista. Novina je to što kontrolne liste više nemaju bodove i ne može se odrediti stepen rizika. Zato se na sajtu pored kontrolnih lista nalazi i Alat za procenu rizika operatera postrojenja za upravljanje otpadom i Vodič za procenu rizika i određivanje prioriteta u kontroli postrojenja za upravljanje otpadom.

Finansiranje

Ministarstvo zaštite životne sredine 2. 12. 2019. godine objavilo je Odluku o utvrđivanju konačne rang-liste projekata na osnovu Javnog konkursa za sufinansiranje realizacije projekata sanacije i remedijacije nesanitarnih deponija – smetlišta, u skladu sa članom 12. stav 7. Uredbe o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju korisnici sredstava, uslove i način raspodele sredstava, kriterijumima i merilima za ocenjivanje zahteva za raspodelu sredstava, način praćenja korišćenja sredstava i ugovorenih prava i obaveza, kao i druga pitanja od značaja za dodeljivanje i korišćenje sredstava Zelenog fonda Republike Srbije.¹¹⁸

Sredstva Zelenog fonda Republike Srbije za sufinansiranje realizacije projekta sanacije i remedijacije nesanitarnih deponija, smetlišta dobili su:

- Grad Čačak,
- Grad Kraljevo,
- Opština Trstenik.¹¹⁹

Grad Čačak, Grad Kraljevo i Opština Trstenik redovno Agenciji za zaštitu životne sredine dostavljaju godišnje podatke o stanju komunalnog otpada na njihovoj teritoriji.¹²⁰

118 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 25 od 30. marta 2018. godine

119 <https://www.ekologija.gov.rs/wpcontent/uploads/konkursi/Odluka%20o%20utvr%C4%91ivanju%20kona%C4%8Dne%20rang%20liste.pdf>

120 <http://www.sepa.gov.rs/DostavljanjePodataka/KOM1opstinedostavljeno.aspx>

Preporuke

Strateški i zakonodavni okvir

- 1.** Unaprediti sistem za kontrolu upravljanja otpadom s posebnim akcentom na kretanje i odlaganje otpada.
- 2.** Nastaviti razvijanje partnerstva s civilnim sektorom.
- 3.** Obustaviti sve aktivnosti u vezi sa izmenom i dopunom Zakona o upravljanju otpadom kojim bi se legalizovao uvoz otpada za potrebe koprocesuiranja i njegovog korišćenja kao alternativnog goriva.
- 4.** Unaprediti pravni okvir kako bi se omogućila efikasna primena principa produžene odgovornosti.
- 5.** Uraditi reviziju regionalnih planova i Nacionalne strategije upravljanja otpadom kojima će se nastaviti paralelno sa implementacijom infrastrukturnih projekata izgradnje deponija.
- 6.** Usvojiti strategiju upravljanja otpadnim muljem u Srbiji.
- 7.** Primeniti načelo „zagađivač plaća“ iz Zakona o upravljanju otpadom, jer je i dalje to nedovršena zakonska definicija kojoj nedostaju mehanizmi produžene odgovornosti proizvođača.
- 8.** Unaprediti zakonski okvir radi strožije kontrole nesantitarnih deponija.
- 9.** Izraditi plan prevencije nastajanja otpada.
- 10.** Uvesti obavezu monitorniga na svim deponijama na dioksin i furan.
- 11.** Doneti jasna pravila u propisima u upravljanju otpadom, da se zna ko je za šta odgovoran.

12. Uključivanje industrije u cirkularnu ekonomiju.

Sprovođenje propisa

- 13.** Stvoriti ekonomski model koji će motivisati lokalne samouprave da otpad odlažu na sanitarne deponije i da ubrzaju proces zatvaranja i sanacije deponija – smetlišta.
- 14.** Obezbediti preduslove za primenu principa hijerarhije upravljanja otpadom sa akcentom na prevenciji nastajanja otpada, ponovnoj upotrebi i reciklaži otpada.
- 15.** Osigurati sistem javnog izveštavanja o emisijama deponijskog gasa sa deponija – smetlišta kojima rukovode JKP.
- 16.** Obezbediti dalju primenu principa „zagađivač plaća“ i sprovesti inspekcijsku kontrolu obvezničke industrije kako bi se osiguralo istinito izveštavanje.
- 17.** Unaprediti dalju informisanost javnosti o značaju uspostavljanja sistema upravljanja otpadom i posledica koje neadekvatno upravljanje otpadom ima na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
- 18.** Dalje razvijati kapacitete institucija na svim nivoima za praćenje i kontrolu sprovođenja propisa.
- 19.** Razviti efikasan sudski sistem, sposoban da prati i efikasno sprovodi propise u oblasti upravljanja otpadom.
- 20.** Pojedine lokalne samouprave nisu u roku donele plan upravljanja otpadom, niti plan sanacije nesanitarnih deponija i smetlišta, a za to nisu pretrpele primenu nikakvih kaznenih odredbi koje su propisane Zakonom o upravljanju otpadom. Potrebno je kazniti lokalne samouprave koje nemaju plan upravljanja otpadom i koje ne dostavljaju redovno podatke Agenciji za zaštitu životne sredine.

- 21.** Izdavanje hemikalija na lizing, tj. nabavka za privredu hemikalija koja im je stvarno potrebna u kontekstu cirkularne ekonomije (stvaranje što manje količine otpada).
- 22.** Zbog zabrane izvoza opasnog otpada raditi na rešavanju ovog problema.
- 23.** Spovesti kaznene mere za opštine koje ne šalju izveštaje i podatke Agenciji za zaštitu životne sredine.
- 24.** Uvesti sistemski monitoring vode i vazduha na nesanitarnim deponijama, odnosno onih parametara koje prepoznaju sve opštine.
- 25.** Obrazovanje i edukacija za uspostavljanje sistema za nula zagađenja, kroz saradnju civilnog sektora i ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine.
- 26.** Ne izvoziti onaj neopasan otpad za koji Srbija ima kapacitete da ga reciklira.
- 27.** Uraditi reviziju svih dozvola za upravljanje i izvoz opasnog otpada.
- 28.** Intenzivnije uključivanje javnog komunalnog preduzeća u implementaciju sistema upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom.
- 29.** Intenzivniji inspektorski nadzor nad implementacijom Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu.
- 30.** Edukacija stanovništva o pravilnoj separaciji otpada na mestu nastanka.
- 31.** U ugovoru koji generatori otpada potpisuju sa operaterom za opasan otpad uvesti poseban član koji će zahtevati da se generator otpada pismeno obavesti o krajnjem tretmanu svog otpada. Ovim bi se ispoštovala produžena odgovornost proizvođača otpada.

Finansiranje

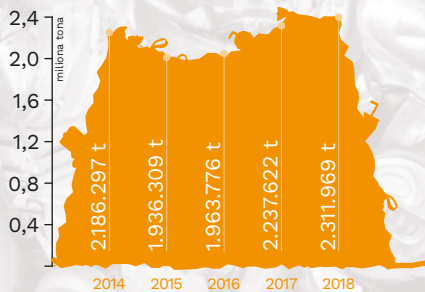
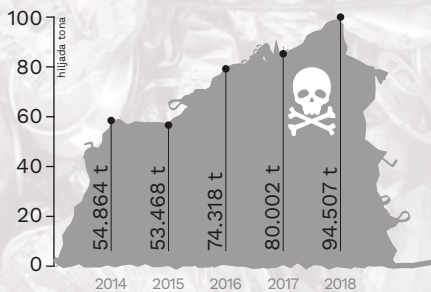
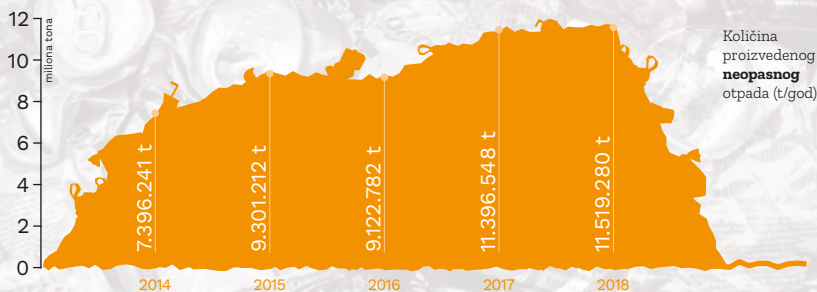
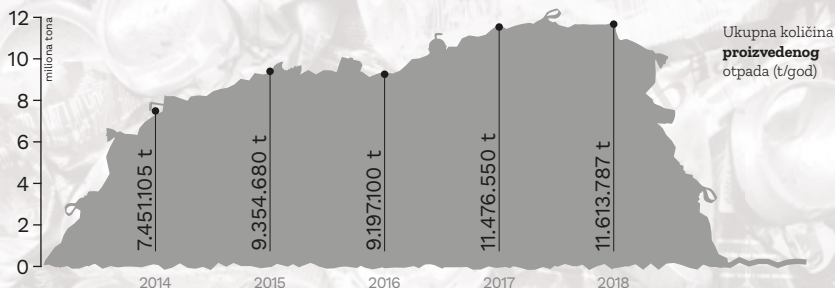
- 32.** Obezbediti sredstva za finansiranje projekata sanacije ostalih deponija – smetlišta, uvođenja selektivnog prikupljanja otpada, izgradnje transfer stanica i sanitarnih deponija.
- 33.** Obezbediti sredstva za informisanje i edukaciju o značaju uspostavljanja sistema upravljanja otpadom i u partnerstvu sa OCD i medijima sprovesti informisanje i edukaciju.
- 34.** Uvođenje ekonomskih instrumenata za smanjenje otpada koji bez tretmana odlazi na deponije.
- 35.** Uvođenje depozitnog sistema za deo ambalažnog otpada.
- 36.** Uvesti ambrela osiguranje operaterima opasnog otpada kako bi u slučaju oduzimanja dozvole osiguranje snosilo troškove sanacije opasnog otpada i nastale štete.
- 37.** Uvesti set ekonomskih instrumenata za komunalni otpad.
- 38.** Uvesti sistem – plati koliko baciš.
- 39.** Odlaganje otpada da bude najskuplji tretman otpada.
- 40.** Propisati rok i vrste ambalaže u depozitnom sistemu tek nakon izrade studije izvodljivosti.

UPRAVLJANJE OTPADOM

KOLIČINA OTPADA PO KATEGORIJAMA

2014–2018

Izvor za sve podatke: Upravljanje otpadom u Republici Srbiji od 2011. do 2018. godine, Agencija za zaštitu životne sredine Republike Srbije, avgust 2019. godine